

SFÂNTUL
IOAN DAMASCHIN
EPISCOPUL
TEOFAN KERAMEUL

Cuvinte la
Duminica Floriilor
și la Joia Mare

Traducere din limba greacă veche de
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă
și dr. Laura Mândrilă

Cuprins

Cuvânt la Duminica Stâlpărilor (Sfântul Ioan Damaschin)	5
Tâlcuirea la cele 12 Evanghelii ale Patimilor din Joia Mare (Episcopul Teofan Kerameul)	33

IOAN DAMASCHIN
TEOFAN KERAMEUL

Cuvînt la
Duminica Florilor
și la Joia Mare

Traducere din limba greacă veche de
protopresbiter de Cabriel Măndrila
și dr. Lavinia Măndrila

Coperta: Cathisma Graphics

Ilustrație copertă: Sorin George Nicolae

© Editura Sophia și Metafrază,
pentru prezenta ediție

Editura Sophia: ISBN 978-973-136-620-3
Editura Metafrază ISBN 978-606-93875-8-0

Descrierea CIP poate fi consultată la
Biblioteca Națională a României

AL CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU IOAN DAMASCHIN MONAHUL¹

Cuvînt la Duminica Stîlpărilor

¹ Textul a fost preluat din Bonifatius Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskus*, vol. V, *Opera Homiletica et Hagiographica*, Ed. Walter de Gruyter, Berlin-New York, 1988, pp. 72-90.

Sfântul Ioan Damaschin a rămas în conștiința bisericească ortodoxă, mai ales datorită virtuților sale de poet și rafinat mânuitor al cuvântului, ca autor al unei opere imnografice „fără termen de comparație”, după cum o caracterizează lexicograful Suidas.

Dacă în spațiul slav, armean și georgian recepția operei damaschiniene favorizează apariția și crearea unui limbaj teologic, care oferă propovăduirii Evangheliei și creștinizării unui alt univers lingvistic posibilitatea conceptualizării dogmatice în limba locală (precum în cazul limbii slave) și totodată a reînnoirii și revitalizării vieții religioase și gândirii creștine (precum în cazul limbilor armeană și georgiană), recunoașterea și exploatarea sa teologică în Apus are loc relativ târziu, abia în sec. al XII-lea, odată cu traducerea *Dogmaticii* de către Burkundio de Pisa (1153-1154). În același timp, dacă în Răsărit opera sa dogmatică fundamentală, *Fântâna cunoașterii*, se înscrie în tradiția patristică a grăitorilor de Dumnezeu care folosesc paradigma centurilor, în modernitate a pătruns în cheia de interpretare propusă de Apus, căreia i s-a aplicat modelul, de sorginte artificial-raționalist, al trilogiei; astfel, autorului i s-a atribuit pe nedrept nu doar titlul de sistematizator dogmatic și părinte al Scolasticii („proto-scolastic”), ci și cel nefast de ultim reprezentant al Patristicii răsăritene.

Ca un argument al importanței operei sale care reunește într-un mod foarte firesc cuvântul imnografic, arta retorică și discursul religios riguros, în hotarele unei estetici întregitoare și continuatoare a tradiției autentice filosofice grecești, germinată de spiritul filocalic și străină de maniera scolastică de interpretare a lumii și credinței, *Cuvântul la Duminica Stălpărilor*, repus de curând în circulație grație ediției critice elaborate sub conducerea lui N. Kotter – deși este caracterizat drept „spuria” –, face dovada nu doar a farmecului și a forței elocinței părintelui Canonului imnografic, care își merită pe drept supranumele de „al doilea Ioan Gură de Aur”, ci mai ales a înțelegerii ortodoxe a Bisericii și a omului ca ființă a rugăciunii și adoratoare, ale căror expresii ultime sunt actul de cult și închinarea latreutică, în vederea comuniunii euharistice.

1. Prealuminată, dar și plină de veselie este prăznuirea sărbătorii de față – pentru că astăzi se apropie venirea cea împărătească; straja cea de cinste se pregătește, iar glasul cel prorocesc propovăduiește Ierusalimului să se gătească și Sionului să se desfete și să salte, să se înveselească cu toată inima de intrarea Împăratului, să se bucure și să se umple de desfătare la venirea către dânsul a Acestuia. Pentru aceea și noi, la primirea acestei bucurii, să prăznuim cele firești sărbătorii și, cu cugetul plin de strălucirea soarelui dreptății¹, întru pregătirea inimii și gata de ascultare, să-L întâmpinăm pe Hristos, Cel ce vine spre patima Sa:

¹ Mal. 3, 20.

căci iată, vine, iată, a ajuns, se află aici blând și șezând pe mânzul asinei.¹

2. Să-L întâmpinăm așadar toți dimpreună, cinstindu-L plini de bucurie și veselie. Să le trimitem întru întâmpinare, spre a mijloci pentru noi, cei dați morții prin greșală și ajunși legați în lanțurile păcatului și urât-mirositori din pricina puroiului fărădelegilor, pe rudele noastre, pe Marta – pildă de pocăință și pe Maria – chip al smereniei și osârdiei în credință, ca, în felul acesta, în chip luminat, asemenea lui Lazăr², lepădând tot [și toate], să ne pregătim de întâmpinarea și de Cina [cea de Taină] ale lui Iisus. Iar, dacă ne-am învechit în răutate, asemenea Fariseilor, luând nerăutatea pruncilor să ne mișcăm buzele spre laudă și îndepărtând toată invidia și pizma să aruncăm afară orice deșertăciune a răutății, ca astfel, apropiindu-ne curați de lumina cea preacurată, să-L întâmpinăm pe Domnul mântuirii noastre și să-I intonăm cu

¹ Zah. 9, 9; Mt. 21, 5.

² In. 11.

glas mare, ca unui biruitor și izbăvitor al nostru, cântarea pruncilor¹: „Osana întru cele de sus, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului”², dezleagă-ne de blestemul și întristarea strămoșului [Adam]. Bine este cuvântat Cel ce ne-a dăruit bucuria în locul întristării.

Pentru că toate se bucură întru prăznuirea de acum, dovadă a veselirii lor pe măsură, toate sărbătoresc astăzi pe Izbăvitorul nostru Care vine spre Patimă, pe Care Îl vedem că ne dezleagă de blestem – după cum și semnele veseliei lor o dovedesc cu prisosință.

3. Cel dintâi este David care, în acordurile chitarei³, întru veselie, intonează melosul dimpreună cu noi: „Doamne, Dumnezeuul nostru, cât este de minunat numele Tău în tot pământul!”⁴ Ce spui, părinte-dumnezeiesc? De ce numești acum „minunat” numele cel pururea prea-minunat? Și pentru ce anume acum e „minunat”?

¹ Ps. 8, 2.

² Mt. 21, 9.

³ Κιθάρα = instrument asiatic cu zece coarde (n. trad.).

⁴ Ps. 8, 1.

„Că s-a înălțat slava Ta mai presus de ceruri.” Care slavă, o, prorocule? A iconomiei Întrupării Sale. Și cum cuvântă asta? „Că [adică] din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvârșit laudă.” O, ce minunată grăire profetică este aceasta!

4. Apoi Zaharia, povățuind, de asemenea, Ierusalimul pentru acest praznic, laudă cu cuvântul: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, propovăduiește veselia, fiica Ierusalimului.” De ce anume să mă bucur, zice, o, profetule, sau ce să propovăduiesc? „Iată Împăratul tău vine la tine blând.” Cum și în ce chip? În care și căruțe de război, întru fala scuturilor aurite și a restului oștirii, sub înfățișarea obișnuită împăraților? Nicidecum. Cum dar? Lămurește-ne și nouă venirea-I. Vorbește-ne și despre a Sa intrare. Înduplecă poporul cel neascultător al fariseilor să înțeleagă apropierea Acestuia, ca nu cumva la auzul intrării Sale regale să aștepte venirea Lui în car de război, nesocotind pogorârea înaltei Sale smeriri și milostiviri.

Așadar, ce glăsuiește prorocul? „Veni-va la tine drept și biruitor El În-suși, smerit și călare pe asin, pe mînzul asinei.” Văzându-L, o, fiică, pe El în chipul acesta, „bucură-te și te veselește”¹ și „înălță-ți glasul tău”² și spune Sionului: „Iată, Împăratul tău vine la tine.”

5. Vestind astăzi același cuvânt și Pavel, greierele Bisericii, pe toți îi povățuiește: „Bucurați-vă pururea în Domnul: iarăși vă zic: bucurați-vă.”³ Ai cunoscut bucuria cea de negrăit a acestei sărbători? Legătura celor ce se veselesc, glasul cel unul al profeților și apostolilor, dar și sunetul melodios al celor ce prăznuiesc?

6. Prin urmare, întru acestea primind desfătare și prealuminare, haideți să deprindem și noi glasul care, asemenea unui tunet, vestește mântuirea, cel dulce-răsunător și dulce-curcător, al cuvintelor evanghelice și, așezându-l înaintea noastră, să scoa-

¹ Plâng. 4, 21.

² Is. 58, 1.

³ Filip. 4, 4; I Pt. 1, 8.